

Väljaandja: Riigikogu
Akti liik: seadus
Teksti liik: algtekst
Jõustumise kp: 10.12.2022
Avaldamismärge: RT I, 30.11.2022, 1

Välja kuulutanud
Vabariigi President
25.11.2022 otsus nr 199

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus

Vastu võetud 16.11.2022

§ 1. Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse muutmine

Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 1 lõikes 1 asendatakse sõnad „ja investeerimisühingute” tekstiosaga „, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte”;

2)paragrahvi 2 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) Eestis asutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 648/2012 börsiväliste tuletisinstrumentide, kesksete vastaspoolte ja kauplemisteabehoidlate kohta (ELT L 201, 27.07.2012, lk 1–59) kohaselt tegevusloa saanud kesksele vastaspoolele käesolevas seaduses sätestatud ulatuses.”;

3)paragrahvi 2 täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Keskse vastaspoole kriisiennetus- ning kriisilahendusmeetmete suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.01.2021, lk 1–102), arvestades käesoleva seaduse 9¹. peatükis sätestatud erisusi.”;

4)paragrahvi 3 lõikes 1 asendatakse tekstiosa „ning 3. peatüki 3. jao” tekstiosaga „, 3. peatüki 3. jao ning §-de 90¹; ja 90²”;

5)seadust täiendatakse §-ga 8³;järgmises sõnastuses:

„§ 8³. Keskse vastaspoole kriisilahendusega seotud terminid

Käesoleva seaduse 9¹. peatükis määratlemata termineid kasutatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 tähenduses.”;

6)paragrahvi 17⁴lõike 2 punktis 1 asendatakse tekstiosa „92a” tekstiosaga „92b”;

7)paragrahvi 18 lõikes 8 asendatakse sõna „pärast” sõnaga „enne”;

8)paragrahvi 18 täiendatakse lõikega 9¹;järgmises sõnastuses:

„(9¹) Käesolevas paragrahvis nimetatud ühisotsus või selle puudumisel asjakohase kriisilahendusametuse tehtud otsus on Finantsinspeksioonile siduv.”;

9)paragrahvi 33 lõike 4 punktis 17 asendatakse sõna „kõlblike” sõnaga „teisendatavate”;

10)paragrahvi 40¹lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Finantsinspektsiooni finantskriisi lahendamise funktsiooni täitja peab enne peatamisõiguse kasutamist konsulteerima finantsjärelevalve funktsiooni täitjaga ja viimane peab vastama viivitamata.”;

11) paragrahvi 57 lõike 6 sissejuhatavat lauseosa täiendatakse pärast sõna „Kapitaliinstrumente” sõnadega „ja kõlblikke kohustusi”;

12) paragrahvi 57 lõike 6 punkti 4 täiendatakse pärast sõna „kapitaliinstrumentidega” sõnadega „või kõlbliku kohustusega”;

13) seadust täiendatakse 9¹. peatükiga järgmises sõnastuses:

„9¹. peatükk Keskse vastaspoole kriisiennetus ja -lahendus

§ 90¹. Finantsinspektsiooni õigused järelevalve teostamisel

Käesolevas seaduses ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 III jaotises ning nende alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuete täitmise üle järelevalve teostamisel on Finantsinspektsioonil õigus teha kesksele vastaspoolele ettekirjutusi ja asjakohaseid otsuseid.

§ 90². Varajase sekkumise meetmed keskse vastaspoole suhtes

(1) Keskse vastaspoole kriisiennetusena on Finantsinspektsioonil õigus rakendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artiklites 18 ja 19 nimetatud varajase sekkumise meetmeid.

(2) Kui Finantsinspektsioon määrab kesksele vastaspoolele ühe või mitu ajutist erihaldurit kooskõlas käesoleva paragrahvi lõikega 1, kohaldatakse vastavalt käesoleva seaduse § 37 lõikeid 1–7 ja 11–14.

§ 90³. Finantsinspektsiooni õigused keskse vastaspoole kriisilahenduses

(1) Finantsinspektsioonil on keskse vastaspoole kriisilahenduse tulemuslikuks rakendamiseks kõik Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 48 lõikes 1 ja artiklis 49 nimetatud õigused ja õigus teha asjakohaseid ettekirjutusi ja otsuseid.

(2) Finantsinspektsioon teavitab viivitamata äriregistrit ja muid asjaomaseid registreid keskse vastaspoole suhtes kriisilahendusmenetluse algatamise otsusest ja selle juhatuse või nõukogu tagasikutsumisest ning esitab kriisilahendusmeetme rakendamise otsuse või muu otsuse alusel asjakohasel juhul kandeavaldusi, sealhulgas kandeavaldusi erihalduri määramise kohta, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikliga 50.

§ 90⁴. Erisused kriisilahenduses

Keskse vastaspoole kriisilahendusmeetmete või -õiguste suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 55 lõigetes 10 ja 11 sätestatud erisusi.

§ 90⁵. Kriisilahendusmenetlusega seotud piirangud

Kriisilahendusmenetluses kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 45 sätestatud piiranguid.

§ 90⁶. Nõuded sildasutusena toimiva keskse vastaspoole suhtes

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artiklites 42 ja 43 sildasutusena toimivale kesksele vastaspoolele esitatud nõuetele lisaks kohaldatakse käesoleva seaduse §-des 62–64, § 65 lõigetes 1–3, § 66 lõigetes 1, 2 ja 4 ning §-des 67 ja 68 sätestatud.

§ 90⁷. Alternatiivsed kriisilahenduse rahastamise allikad

Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artiklist 44 võib Finantsinspektsioon teha Rahandusministeeriumile või Eesti Pangale ettepaneku sõlmida leping laenu või finantstoetuse saamiseks, et tagada keskse vastaspoole kriisilahenduse vahendite tõhus rakendamine.

§ 90⁸. Riigipoolsed meetmed

Kriisilahendusmenetluses olevale kesksele vastaspoolele võib finantsstabiilsuse säilitamise eesmärgil anda erakorralist avalikku toetust ja rakendada muid riigipoolseid meetmeid üksnes juhul, kui:

- 1) on konsulteeritud Eesti Panga ja Finantsinspektsiooniga;
- 2) lähtutakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 45 lõigetes 1 ja 3 sätestatud põhimõtetest.

§ 90⁹. Kahju hüvitamise alused

(1) Finantsinspeksiioonil ja Rahandusministeeriumil on õigus sisse nõuda kõik nende poolt kriisilahendusmeetmete või -õiguste rakendamisega seoses kantud mõistlikud kulud. Sellised vahendid ja kulud nõutakse sisse esimese järgu nõude võlausaldajana muu hulgas:

- 1) kriisilahendusmenetluses olevalt keskselt vastaspoolelt, sealhulgas tema mis tahes nõuetelt kohustusi mittetäitvate kliirivate liikmete vastu;
- 2) keskse vastaspoole varade, õiguste ja kohustuste üleandmise või võõrandamise korral kesksele vastaspoolele omandajalt saadud tulust enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 40 lõike 4 kohaldamist;
- 3) sildasutusena toimiva keskse vastaspoole tegevuse lõpetamise tulemusena saadud tulust enne Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 42 lõike 5 kohaldamist.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule võib Rahandusministeerium sisse nõuda mõistlikud kulud tuludest, mis on saadud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artiklis 46 nimetatud riigipoolsete meetmete rakendamisel ning sama määruse artiklis 47 nimetatud ajutiselt riigi omandisse võtmisel, sealhulgas omakapitaliosaluse või sildasutuse müügist saadud tulust.

(3) Kahju hüvitamisega seoses kohaldatakse käesoleva seaduse § 80 lõikeid 4 ja 5.”;

14)paragrahvi 91 lõike 2 punkti 1 täiendatakse pärast tekstiosa „5 000 000 eurot” sõnadega „või kuni kahekordsele rikkumise tulemusel teenitud kasule või ärahoitud kahjule vastav summa”;

15)paragrahvi 91 lõike 2 punkti 2 täiendatakse pärast sõna „tuludest” tekstiosaga „, või kuni kahekordsele rikkumise tulemusel teenitud kasule või ärahoitud kahjule vastav summa”;

16)paragrahvi 91 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Kui juriidiline isik on emattevõtja tütarettevõtja, on käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 2 nimetatud asjakohaseks käibeks eelmise majandusaasta käive põhiemattevõtja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande järgi.”;

17)paragrahvi 92 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „, sealhulgas finantsseisundi taastamise kava,”;

18)paragrahvi 92 lõikes 2 ja § 94 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „32 000 eurot” tekstiosaga „400 000 eurot”;

19)paragrahv 93 tunnistatakse kehtetuks;

20)seadust täiendatakse §-dega 94¹–94³järgmises sõnastuses:

„§ 94¹. Finantsseisundi taastamise kavaga seotud nõuete rikkumine

(1) Käesolevas seaduses sätestatud ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 9 kohase finantsseisundi taastamise kava koostamata, haldamata, ajakohastamata või Finantsinspeksiioonile esitamata jätmise, mitteõigeaegse esitamise või vale, ebapiisava või eksitava teabe esitamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 94². Kriisilahenduskava koostamise nõuete rikkumine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 13 nõuete rikkumise eest, sealhulgas kriisilahenduskavade koostamiseks vajaliku teabe Finantsinspeksiioonile esitamata jätmise või mitteõigeaegse esitamise või vale, ebapiisava või eksitava teabe esitamise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 400 000 eurot.

§ 94³. Maksejõuetusest või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämisest teatamise kohustuse täitmata jätmine

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 70 lõikes 1 sätestatud Finantsinspeksiioonile keskse vastaspoole maksejõuetusest või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämisest teatamise kohustuse täitmata jätmise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 400 000 eurot.”.

§ 2. Finantsinspektsiooni seaduse muutmine

Finantsinspektsiooni seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Finantskriisi lahendamise eesmärk on vältida krediidasutuste, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte maksejõuetusest tulenevaid negatiivseid mõjusid finantsstabiilsusele, kaitsta avaliku sektori ning hoiustajate, investorite ja muude klientide vahendeid ning tagada krediidasutuste, investeerimisühingute ja kesksete vastaspoolte kriitiliste funktsioonide katkematu toimimine.”;

2) paragrahvi 5¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Inspektsioonis moodustatud finantskriisi lahendamise üksuse ülesandeks on kriisilahenduse ettevalmistamine ja kavandamine ning kriisilahendusmeetmete ja -õiguste rakendamine vastavalt finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduses, krediidasutuste seaduses või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.01.2021, lk 1–102) sätestatule järgmiste isikute suhtes:

- 1) krediidasutused;
- 2) investeerimisühingud;
- 3) krediidasutuste või investeerimisühingutega ühte konsolideerimisgruppi kuuluvad isikud;
- 4) kesksed vastaspoold.

3) paragrahvi 6 lõiget 1² täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„8) täita Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2021/23 tulenevaid ülesandeid.”;

4) paragrahvi 47³ lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(9) Kui Inspektsioon teostab konsolideeritud järelevalvet, esitab ta ühisotsuse või käesoleva paragrahvi lõigetes 7 ja 8 nimetatud otsuse, mis loob õiguslikke tagajärgi ning on täitmiseks kohustuslik, koos vajalike põhjendustega konsolideerimisgrupi emattevõtjaks olevale krediidasutusele ja kõigile asjasse puutuvatele finantsjärelevalve asutustele.”;

5) paragrahvi 47⁸ täiendatakse lõikega 5¹ järgmises sõnastuses:

„(5¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud koordinaatori nõusolekuga seotud erimeelsuste korral võib Inspektsioon pöörduda Euroopa Pangandusjärelevalve Asutuse või Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutuse poole. Käesoleva lõike kohaselt tehtud otsus ei mõjuta krediidasutuste seaduse 9¹. peatükis sätestatud kohustusi ega nende täitmist.”;

6) paragrahvi 53 lõiget 3 täiendatakse punktiga 3¹ järgmises sõnastuses:

„3¹) need sise-eeskirja osad, millega tagatakse huvide konflikti ärahoidmine, eri funktsioonide täitmise sõltumatus, ametisaladuse hoidmine ja eri funktsioonide vahelise teabevahetuse reeglite täitmine.”;

7) paragrahvi 53 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) Eestis emiteeritud pandikirjade ja neid emiteerinud emitentide kohta vastavalt pandikirjaseaduses sätestatule.”.

§ 3. Krediidasutuste seaduse muutmine

Krediidasutuste seaduse § 86⁵⁰ täiendatakse lõikega 5⁶ järgmises sõnastuses:

„(5⁶) Kui see on asjakohane, teavitab Finantsinspektsioon kriisilahendusasutusena asjaomast järelevalveasutust otsusest kohaldada käesoleva paragrahvi lõikes 5¹ nimetatud õigust ja esitab kirjalikult otsuse tegemise põhjendused, lähtudes käesoleva paragrahvi lõikes 5⁴ nimetatud alustest.”.

§ 4. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 45 lõike 2 punkt 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) krediidasutustele, kindlustusandjatele või finantseerimisasutustele või kesksetele vastaspooltele (edaspidi *finantsasutused*) likviidsus- või maksevõimega seotud raskusi või makse- ja arveldussüsteemides või väärtpaperite arveldussüsteemides olulisi tõrkeid põhjustada võiva finantskriisi lahendamine või ennetamine;”;

2) paragrahvi 73 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ulatusliku või kiire majanduslanguse korral või finantskriisi ajal või Tagatisfondi seaduses sätestatud hoiuste hüvitamise juhtumi korral võib Rahandusministeerium Vabariigi Valitsuse nõusolekul stabiliseerimisreservi vahendite arvel ostenud väärtpabereid kasutada kuni kuus kuud riigi võlakohustuste tagamiseks või anda Tagatisfondile laenu tingimusel, et vahendid tagastatakse koos intressiga. Selle õiguse kasutamise otsuse tegemisest teavitab Rahandusministeerium viivitamata Riigikogu.”.

§ 5. Tagatisfondi seaduse muutmine

Tagatisfondi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 38 täiendatakse lõikega 1³ järgmises sõnastuses:

„(1³) Haldur on kohustatud tegema Fondile väljamakse, kui nõukogu on teinud käesoleva seaduse § 40 lõikes 1¹ sätestatud otsuse.”;

2) paragrahvi 40 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Hüvitised makstakse üldjuhul välja osafondi vahendite arvel. Mõjuval põhjusel võib nõukogu otsuse alusel hüvitised täielikult või osaliselt välja maksta otse selle krediidasutuse, kus hoiused on peatatud, rahalistest vahenditest. Fondi nõukogu teeb nimetatud otsuse Inspektsiooni edastatud andmete põhjal.”;

3) paragrahvi 40 lõike 4 esimesest lausest jäetakse välja sõnad „osafondi arvel”;

4) paragrahvi 78 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Käesoleva seaduse § 40 lõikes 1¹ sätestatud juhul tagastab Fond mõistliku aja jooksul krediidasutusele rahalised vahendid, mis ületavad krediidasutuste seaduse § 131 lõike 1 punktis 2 sätestatud nõuete summat.”.

§ 6. Väärtpaperituru seaduse muutmine

Väärtpaperituru seaduse § 2 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud väärtpaperid võivad olla emiteeritud hajusraamatu tehnoloogia abil.”.

§ 7. Äriseadustiku muutmine

Äriseadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 290¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Käesolevas peatükis sätestatud ei kohaldata börsiaktiaseltsi üldkoosoleku suhtes, kui sellele aktsiaseltsile rakendatakse kriisilahendusmeetmeid või -õigusi finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 kesksete vastaspoolte finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistiku kohta ning millega muudetakse määruseid (EL) nr 1095/2010, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 806/2014 ja (EL) 2015/2365 ning direktiive 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2007/36/EÜ, 2014/59/EL ja (EL) 2017/1132 (ELT L 22, 22.01.2021, lk 1–102) alusel.”;

2) paragrahvi 294 lõiked 6¹ ja 6² muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(6¹) Käesoleva paragrahvi 6. lõikes sätestatud ei kohaldata, kui aktsiaseltsile rakendatakse kriisilahendusmeetmeid või -õigusi finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 alusel.

(6²) Finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse §-de 36 ja 37 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artikli 18 rakendamise korral võib korralise üldkoosoleku kutse edastada käesoleva paragrahvi 3. lõikes sätestatud lühema etteteatamisega, kui sellega on nõus aktsionärid, kes esindavad vähemalt kahte kolmandikku aktsiakapitalist kapitali suurendamise otsuse tegemiseks, tingimusel et nimetatud koosolek ei toimu kümne kalendripäeva jooksul pärast kutse edastamist. Nimetatud otsuse saab teha, kui varajase sekkumise

tingimused on täidetud ja soovitakse ära hoida finantskriisi ennetamise ja lahendamise seaduse §-s 39 või Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/23 artiklis 22 nimetatud kriisilahendusmenetluse algatamise tingimuste tekkimist.”.

Jüri Ratas
Riigikogu esimees